

NASP

**Pale ak timoun yo sou vyolans:
Konsèy pou paran ak pwofesè yo**

NATIONAL ASSOCIATION OF School Psychologists

Zak vyolans ki gen anpil pwofil, sitou nan lekòl yo ka fè timoun yo konfonn epi l ka fè yo pè kote yo ka santi yo an danje oswa enkyete paske zanmi yo oswa moun yo renmen yo an danje. Yo pral chèche granmoun pou enfòmasyon ak konsèy sou fason pou reyaji. Paran ak pèsònèl lekòl la ka ede timoun yo santi yo an sekirite lè yo tabli yon sans nòmal ak sekirite epi pale avèk yo sou laperèz yo.

1. **Asire timoun yo an sekirite.** Mete aksan sou lekòl yo trè an sekirite. Valide santiman yo. Eksplike yo santiman yo genyen yo akseptab lè yon trajedi rive. Kite timoun yo pale sou santiman yo, ede yo mete yo nan pèspektiv, epi ede yo eksprime santiman sa yo yon fason ki apwopriye.
2. **Pran tan pou w pale.** Kite kesyon timoun yo gide w sou konbyen enfòmasyon pou bay. Pran pasyans; timoun ak jèn pa toujou pale sou santiman yo. Gade enstriksyon yo ka vle pale, tankou mache toupre pandan w ap lave asyèt yo oswa pandan w ap travay nan lakou. Gen kèk timoun ki pito ekri, jwe mizik, oswa fè yon pwojè atizay kòm yon priz. Timoun piti yo ka bezwen aktivite konkrè (tankou desine, gade liv foto, oswa jwèt imajinè) pou ede yo idantifye ak eksprime santiman yo.
3. **Toujou eseye fè eksplikasyon ou yo apwopriye pou devlopman .**
 - **Lekòl primè** timoun yo bezwen enfòmasyon kout, senp ki ta dwe ekilibre ak asirans lekòl yo ak kay yo an sekirite e granmoun yo la pou pwoteje yo. Bay kèk egzanp senp sou sekirite lekòl la tankou raple timoun yo pou fèmen pòt eksteryè yo, bay egzanp sou pratik siveyans lakou rekreyasyon ak egzèsis ijans pandan jounen lekòl la.
 - Timoun nan lekòl primè ak fondamantal yo pral poze plis kesyon kesyon sou si yo vrèman an sekirite ak sa k ap fè nan lekòl yo. Yo ka bezwen èd pou separe reyalyte ak fantazi. Diskite sou efò lidè lekòl ak kominote yo fè pou bay lekòl ki an sekirite.
 - **Elèv lekòl fondamantal ak segondè** yo pral gen opinyon solid e divès sou kòz vyolans nan lekòl yo ak nan sosyete a. Yo pral pataje sijesyon konkrè sou fason pou rann lekòl la pi an sekirite ak sou fason pou anpeche trajedi nan sosyete a. Mete aksan sou wòl elèv yo jwe nan kenbe lekòl la an sekirite nan swiv enstriksyon sekirite lekòl yo (pa egzanp, pa kite etranje antre nan bilding nan, rapòte lè lòt moun vini sou lakou lekòl la, rapòte menas sou sekirite lekòl la atravè elèv oswa manm kominote a, elatriye), kominike nenpòt enkyetid sekirite pèsònèl bay administratè lekòl yo epi chèche sipò pou bezwen emosyonèl.
4. **Revize pwosedi sekirite yo.** Sa a ta dwe gen ladan pwosedi ak pwoteksyon nan lekòl ak nan kay la. Ede timoun yo idantifye omwen yon adilt nan lekòl la ak nan kominote a kote yo ka ale si yo santi yo menase oswa an danje.
5. **Obsève eta emosyonèl timoun yo.** Gen kèk timoun ki ka pa eksprime enkyetid yo vèbalman. Chanjman nan konpòtman, apeti, ak somèy kapab endike nivo enkyetid yon timoun oswa malèz. Nan pifò timoun, sentòm sa yo pral disparèt lè yo asire

atan. Sepandan, kèk timoun ka gen risk pou gen reyaksyon ki pi entans. Timoun ki te gen yon eksperyans twomatik pase oswa pèt pèsonèl, ki soufri depresyon oswa lòt maladi mantal, oswa ki gen bezwen espesyal yo ka gen plis risk pou reyaksyon grav pase lòt moun. Chèche èd nan men yon pwofesyonèl sante mantal si w vrèman enkyete w.

6. **Limite pwogram televizyon ki pase evènman sa yo.** Limite gade televizyon epi w dwe vijilan si televizyon an limen nan espas ki komen yo. Enfòmasyon ki pa apwopriye pou devlopman ka lakòz enkyetid oswa konfizyon, sitou kay timoun piti. Granmoun yo bezwen sonje tou, kontni konvèsasyon yo genyen youn ak lòt devan timoun yo, menm adolesan, epi limite ekspoze yo a kòmantè vanjans, rayisman ak fache moun ka mal konprann.
7. **Kenbe yon woutin nòmal.** Kenbe yon orè regilye ka kalme epi ankouraje sante fizik. Asire timoun yo byen dòmi, manje regilye ak fè egzèsis. Ankouraje yo pou yo kenbe devwa lekòl yo ak aktivite ki pa nan pwogram detid yo men pa pouse yo si yo sanble akable.

Pwen pou ensiste sou lè w ap pale ak timoun yo

- Lekòl yo se kote ki an sekirite. Anplwaye lekòl la travay ak paran yo ak founisè sekirite piblik (polis lokal ak depatman ponpye, sekouris ijans, lopital, elatriye) pou kenbe w an sekirite.
- Bilding lekòl la an sekirite paske ... (site pwosedi espesifik lekòl yo).
- Nou tout jwe yon wòl nan sekirite lekòl la. Fè atansyon epi fè yon adilt konnen si w wè oswa tande yon bagay ki fè w santi w alèz, nève oswa pè.
- Gen yon diferans ant rapò, tatling oswa tripotay. Ou ka bay enfòmasyon enpòtan ki ka anpeche move bagay pase, swa dirèkteman oswa nan anonima lè w di yon granmoun ou fè konfyans sa w konnen oswa sa w tande.
- Byenke pa gen okenn garanti absoli yon move bagay p ap janm rive, li enpòtan pou konprann diferans ki genyen ant posibilite yon bagay ki pase ak **pwobabilite** pou l afekte w (kominote lekòl nou an).
- Vyolans san sans difisil pou tout moun konprann. Fè bagay nou renmen, kontinye ak woutin abityèl nou, epi rete ak zanmi ak fanmi ede nou santi nou pi byen epi n pa enkyete n sou evènman an.
- Pafwa moun fè move bagay ki fè lòt moun mal. Yo ka pa ka jere kòlè yo, anba enflyans dwòg oswa alkòl, oswa soufri maladi mantal. Adilt (paran, pwofesè, ofisyè lapolis, doktè, lidè relijye) travay di anpil pou bay moun sa yo èd epi anpeche yo fè lòt moun mal. Li enpòtan pou nou tout konnen ki jan pou nou jwenn èd si nou santi nou vrèman fache epi rete lwen dwòg ak alkòl.
- Rete lwen zam otomatik ak lòt zam . Di yon granmoun si w konnen yon moun gen yon zam. Aksè ak zam se youn nan prensipal faktè risk pou vyolans ki ka touye moun.
- Vyolans pa janm yon solisyon pou pwoblèm pèsonèl. Elèv yo ka fè pati solisyon pozitif la lè yo patisipe nan pwogram anti vyolans nan lekòl la, aprann teknik rezolisyon konfli, epi chèche èd nan men yon granmoun si yo menm oswa yon kamarad ap lite ak kòlè, depresyon, oswa lòt emosyon yo pa ka kontwòle.

NASP gen plis enfòmasyon pou paran ak edikatè sou sekirite lekòl, prevansyon vyolans, reyaksyon chòk timoun yo ak repons pou kriz nan www.nasponline.org .

©2016, Asosyasyon Nasyonal Sikològ Lekòl yo (National Association of School Psychologists), 4340 East West Highway #402, Bethesda, MD 20814